

Fenstadsøkningen

Organ til fremme av det kulturelle, sosiale og aktive miljø i Fenstad.

Nr. 3
Mars
2001

Utgiver :
Nordby
Forsamlingshus

Redaksjonens spalte.

"Fenstadsøkningen" er ennå i startfasen, så utformingen vil kanskje forandres noe under veis. Redaksjonen vil gjerne ha tilbakemeldinger og tips om den framtidige utforming.

Vi vil at lag og foreninger skal komme inn som støttespillere. Høre hva de driver med, hvilke ønsker de har. Og ikke minst, informere befolkningen i Ø. Fenstad om lagets, foreningens eksistens.

Det er selvfølgelig kostnader ved utgivelsen av avisen slik at det vil være en kostnad på Kr. 250.- hvis det ønskes en hel side

For privatpersoner som vil komme med innlegg, vil dette være gratis.

Avisen vil også åpne muligheter for annonsering for firmaer.

Prisen for dette vil være:

Hel side kr. 500.-

Halv side kr. 250.-

Kvart side kr. 125.-

Denne utgaven av "Fenstadsøkningen" vil inneholde intervjuer, reportasjer og erindringer. Dette er folk som har vært med på å forme utviklingen, men som ikke alltid "stakk nasan" fram. Og de som ved sin originalitet har satt farge på lokal - miljøet.

Dagens Kronikk vil komme som en fast spalte framover.

Kunst og Kultur er vår faste spalte.

Likeledes Småplukk hvor dere vil finne annonseringer, påminnelser etc.

Ansvarlig utgiver for "Fenstadsøkningen" er Nordby Forsamlingshus.

Redaksjonen består av:

Arvid Nordli tlf. 63 904392

Sven Dramstad " 63 902301

Jan Lund " 63 904419.

Denne utgaven er "sponset" av
Johansen Graveservice.
Per Arne Johansen
Fenstad

Min barndoms grønne seng.

Av Arne Kurland.

Madrassen hadde ikke gjort sitt inntog på landsbygda enda og det eneste jeg hadde hørt om dyne var Dyna fyr! Så derfor en liten beretning fra ! Min barndoms grønne seng!

Der sto den inntil veggen. Senga. To ulltepper inne i et dynetrekke var det vi den gang kalte for dyne og den svevde nå nesten oppunder taket. Denne dyna som knapt hadde syntes over sengekarmen den siste tida lå nå å breiet seg på den svulmende madrassen. Forvandlingen av senga hadde skjedd steg for steg i løpet av dagen. Alt sengetøy med madrassen og det hele var fjernet tidlig på formiddagen. Senga som nå sto alene inntil veggen og var ribbet for alt, skulle vaskes og her ble det brukt salmiakk. Etter lukta og dømme hadde nok denne blandinga tatt livet av det som måtte finnes av basiller.

Madrassen var ikke akkurat av type Jenssen eller Svane, men en diger striesekk fylt av halm som nå skulle skiftes, og dette ble gjort på låven. Gammel flatklemt halm og bøss ble ristet ut, striesekken vrenget, banket og hengt opp til lufting. Etter luftinga ble den fylt av ny halm, mye halm, så derfor dette sprekkeferdige utseende der den var lagt tilbake i senga. Ett ullteppe dekket over svangerskapet. Oppå der lå det vi da kalte for dyna, to ulltepper inne i et dynetrekke, alt nyvasket, og liksom solte seg.

Det var blitt mange timer oppe på soverommet denne ettermiddagen.

Fristelsen for en liten prøveligg var stor, men siden det var en til av oss unga som skulle ligge der ville det ødelegge for den andre. Ettermiddagen ble lang, dagen ville ingen ende ta slik at en kunne få lagt seg.

Endelig var stunden kommet . Denne svulmende madrassen hilste oss velkommen med en knasende hilsen. Noen av halmstråene hadde valgt å stille seg rett opp og ned og ga oss noen langsomme stikk som snart gikk over. Men ellers var dette rene og skjære livsnytelsen. Det var to senger til på dette rommet og vi hadde alle en glad kveld.

Jentene følte seg nærmest som prinsessen på erten og vi gutta som kongen på haugen. Halmen i madrassen ble sammenpresset i løpet av natta så om morgenen så madrassen ganske normal ut. Nå var det bare å vente til neste halmskift, men før det skulle vi ha kjent tresmaken av sengebunnen en stund.

Lukten av salmiakk og låve hang i lufta lenge.

To gamlinger sitter på gamlehjemmet og prater, litt om gamle dager..... og litt om politikk og samfunnsproblemer.

Da sier den ene:

Folk i dag blir jo gjennomsnittlig 25 år eldre enn i våre foreldres generasjon.

--- Ja sier den andre:

Dom er jo pinadø nødt til det, hvis dom skal rekke å betale alle avgiftene til Nes Kommune.

Hele styret i Avholdsforeningen var i begravelsen da en av deres mest trofaste medlemmer skulle graves.

Formannen leste nekrologen å sa:

En av våre mest trofaste avholdsvenner har nå gått bort.

Alt i ung alder ga han sitt løfte om aldri å drikke sprit, øl og vin, og holdt sitt løfte gjennom alle år, inntil døden kom som en befrielse.

ETTERSOM VI IKKE ER SÅ LANGT UNNA 9 APRIL, TAR VI MED HVORDAN
MIN FAR OPPLEVDE DAGEN I 1940.
HISTORIEN SKREV HAN NED ETTER HUKOMMELSEN NÅR HAN VAR OVER ÅTTI
ÅR GAMMEL.
VI OVERLATER ORDET TIL HJALMAR NORDLI.

9. APRIL 1940 40- Å R A Skrevet 1980?

Det hadde i lengre tid muldret litt av fjern kanontorden, og Hitler hadde knipset litt opunder nesa på nordmannen i lengre tid, men ingen hadde til nå gitt noe større akt på dette. Jeg drev hjemme og snekret da Ole ringte meg opp og spurget om jeg ville komme til Rælingen og overta kantejobben på saga da kantmesteren hadde fått sparken. Etter litt om og men så slo jeg til og slo følge med Ole og Arnold neste mandag og alt gikk etter forutsetning og ønsker og vi hadde fint losji og bra betaling, men litt engstelse om kringsutviklingen lå i luften. Jeg fulgte ikke så godt med i dette, men 8.de april var jeg et sted som hete Korsvegen og hentet mjølk, og da spurgte kjæringa om hva jeg trodde om krigsutviklinga og jeg svarte at NÅ TRUR JEG ITTE VI SLEPPER, og dette mente jeg, og dette slo til som de aller fleste nå vet, untat de unge og uvitende.

Morgenen etter ble det i Lillestrøm et forferdelig spetakkel. Jeg våknet av det og trodde det var fabrikssirenene i Lillestrøm, men syntes at det var litt uvanlig i låta og jeg tittet på klokka og den var bare 6, og jeg gikk inn til Ole og Arnold for å korigere tiden og den stemte, og det merkelige var at ingen av oss vurderte dette nøyere, men kledde på oss og var på saga til normal tid. Det ble startet og jeg la på en stokk og enda en - så kom en kar fra Korsvegen og meldte at han gjenem radioen hadde fått melding om at Kristiansand var bombet og samtidig advarsel mot å dra til Oslo da han hadde arbe der.

Vi trengte ikke lang tid for å konstatere at gutten fra Korsvegen sa sandt. Vi tittet ut og fikk se 6 grove hitlerfly over Strømmen og disse kastet sin bombelast over Kjeller flyplass. Jeg og Arnold tok sikte på en skaukant ca 50 meter borte, men innen vi kom halvveis hadde vi hitlermaskinene over oss, men vi kom da fram i djupsnøen og hakk i hæl hadde vi hele sagmannskapet med oss, maskinisten hadde ikke gitt seg tid til å stoppe damperen og den gikk tom for vann.

Ja - under slike omstendigheter fandt vi det ikke tilrådelig å fortsette men jabbet tilbake til a Julia. Der var det fuldt hus med evakuerte fra Lillestrøm og gråtende onger som var på veg til skolen. Vi var i likhet med Syvart Holen ikke dommere end vi viste hå himat bar, og vi dyttet våre filler i rygsekk og spand og evakuerte i motsat retning, til Lillestrøm for å ta toget til Årnes. Men dette tok sin tid, da toget var tre timer forsinket og da det endelig kom og vi skulle indtage våre pladse var det ingen plads ledig. Det var bare såvidt vi fikk trengt oss inn, jeg prøvde meg litt lenger innover men da tro jeg på katter og bikjer og onger så jeg ga opp. Da var det ikke så vanskelig å komme på talefot med folk, det lot nærmest til at de var taknemlig for å få en liten samtale. Jeg kom i prat med ei kjæring som i likhet med mange andre ikke turde opholde seg i Oslo og skulle dra til sine svigerforeldre på Skarnes, hun kom fra asken til ilden, for på Skarnes var det full krig mens det i Oslo var forholdsvis stille. Kongen var netop drat fra Lillestrøm, og av den grunn fikk vi flyeskorte helt til Sørumsand, men da toget vårt stoppet lenge på hver stasjon tenkte vel hitlerflyvern at det ingen konge var med oss og dermed var vi kvitt kongejegeren. Vi kom da omsider til Årnes og vi gikk inn på Tomterkafeen og tok oss litt kaffi og for muligens å få noe nytt i radio. Men Oslo var blitt tysk, men vi fikk da litt fra Sverige om krigen omkring Lillehammer. Så gjaldt det reisemuligheter da, og jeg traff på en drosjesjåfør fra Oslo som hadde kjørt rømlinger til Årnes, og han nærmest spurgte om hvor vi skulle hen og vi fikk gladelig sitte på med ham til Vormsund. Derfra gikk vi på våre raske føtter, og kommen ut på vormsundbrua møtte vi Karl Nyhus som hesblesende spurgte om vi kan inafra og om det var sandt at Lillestrøm sto i flammer. Dette ryktet hadde spredd seg over Nes, jeg svarte at den fagre by var som før da vi vitja den.

Vi slaske og jabbet i søla men holdt oss da flytende. Kommen til Farsetgrinna dat Ole av, og da Arnold og jeg kom til Myrvang-grinna bremsset vi ned ei stønn og jeg hoppa av. Det sto mange folk på Myrvang-garn og dette var en av de få ganger jeg sporet en glede i deres ansikter over å se meg.

Så hopper jeg over til 10. april. Da skulle jeg på meiri en tur og møtte da Hans som kom ranglende og jeg stoppet og pratet litt. Imens smalt det over Gardermoen og straks strømmet det svart røyk tilværs der. Hitlerflyvern trodde at den gamle høylåven muligens var en geværstilling fordi den var litt original med taket ned i marka. Så ble vi gående hime og rangle det meste av ei uke og hadde det etter forholdene ganske bra, for de av folket som før ikke hadde stått på noen

særlig god fot med hverandre myknet til såpas at de kunne prate med hverandre slik at den indbyrdes krig var skrinlagt - i alle fall foreløpig. Fiendskapet vendte seg derimot med øket styrke mot tyskerne som var sultne som bikjer og på kort tid rensket butikker for alt som var etende. Var jeg inne i en butik og det kom inn en tysker lød det først og fremst - shokkolathe shokkolathe - som de vistnok ikke hadde været nær under hele hitlerstyret, så den varen fikk god avsetning og ble betalt med rikscheiner som trolig var verdiløse.

Ja så ble vi gående her å tusle da, uten betaling naturligvis, det var ikke blitt den uskikken enda at det skulle betales for å gå og rangle - en måtte være glad om en kunne få litt for utført arbe. Vi hadde det forholdsvis bra med mye hyggelig omgang med slekt og venner, men det gikk ikke lenge før de sultne tyskerne hadde rensket butikkene, for alt som lå synbart i hyller og skap var gått i tyske-magaene som var temmelig slonkne. Men heldigvis så tok våre gode kjøpmenn til å gjemme unna for våre grønne gjester og så vanket det litt på oss nordmenn også en tid da.

Men jammen ble det knabert med mange ting - ja alle ting, ikke så mye som en spiker, jeg måtte lage tekst av rusten ståltråd da jeg skulle feste en skosåle for min Ragna, og i det heletat å slite på fillene da Adolf befridde oss for slike ting som klær. Men jeg var heldig i matvegen da jeg hadde et visst grep på bonden og mølleren var dristig. Det er nesten vemodig å vandre omkring i Kvenhaugmølla å tenke på han Ole som kjuvmol to døger i trekk med Hitlerkontrollen over hue, men takket være han så levde vi i overflod og velvære, men et slit var det - men spennende og heldigvis var jeg den tiden på mit beste. Det gjaldt å bære både kønne og mjøle både i skau og mark og morro var det å hogge saker og ting unna tyskerne.

Det knytter seg en viss glede ved å minnes den tiden for da var det så liketil å komme på talefot med sin bundsforvandte og Aksel og jeg stiftet Fenstad Sangerlag og vi koste oss. Jeg traff engang på en mann som sto og ventet på bussen og vi nermet oss forsiktig hverandre, og det viste seg at han var tyskerhater som jeg og han hadde deltatt i kampene på Toten. Bussen var forsinket så vi ble gående i følge helt til Bjørk og vi var ikke redde for hverandre - en kunne jo den gang aldri vite.

Så bar det til Rælingen og Julia og Casper med staven, og Julia var vertinne og sagflisa børstet hun av oss som før.

" SVENSRUDKARA "

Emil og Olaf Pedersen, på folkemunne kalt "Svensrudkara", var født på husmannsplassen Svensrud under Nordre Ile. Emil var født i 1894 og Olaf i 1899. Det var 5 barn i familien. Faren Peder Ingebretsen var fra Hof i Solør og moren Andrine fra Vinger. Emil og Olaf var vel det man kalte bygdeoriginaler. Mang en historie er fortalt og kan fortelles om disse gemyttlig karene. Vi vet at begge bodde på Veset en periode. Olaf kom senere til Nordby ved Aurstad og Emil flyttet til Girud på sine gamle dager.

På bildet (Emil t.v.) har de nok nettopp kjøpt seg nye sykler og poserer for fotografen. Legg merke til at de har anskaffet seg damesykler av det gode gamle merket Svithun.

Bildet er utlånt fra Trygve Tangerud sin samling.

I Nes Bygdebok (bind 1, side 63) er Svensrud nevnt som husmannsplass under Nordre Ile. Ile var på den tiden delt. Det er med sikkerhet vi vet at foreldrene til Emil og Olaf bodde med familien i Svensrud i 1900. Dette viser folketellingen fra 1900.

Faren Peder står oppført som dagarbeider og moren Andrine som husmandskone. Plassen ble fraskilt Ile i 1909 og fikk g.nr. 4 og br. nr. 9 og solgt til Paul Walstad. Som igjen solgte til Einar Sannerud.

Budeia og bakguttten

Ole og Signe Martinsen bor på Lyngstad. Ole har fylt 91 år, og Signe feiret nylig sin 85-årsdag. Ekteparet har vært med på de enorme forandringene og framskritt som har skjedd i landet vårt nesten helt fra forrige århundreskifte og fram til tusenårsskiftet.

•Elvstangen eller *Ærstangen* som det uttales i fenstad-dialekta, er en gammel husmannsplass under Nordre Rolstad. Navnet har stedet fått etter beliggenheten på en tange ned mot åa. Den første husmann som vi vet bodde der, het Ole Larsen og han fikk festeseddel på Elvstangen i 1769.

•Her ble Ole født i januar i 1910. Etter hvert ble det en søskenflokk på ni. Huset hadde to rom, kjøkken og et kammer. Ungene lå *anfettes* i senger

på kjøkkenet. Der var det også plass til bikkja, en hygen. Foreldrene, Aksel og Anna sov i kammeret.

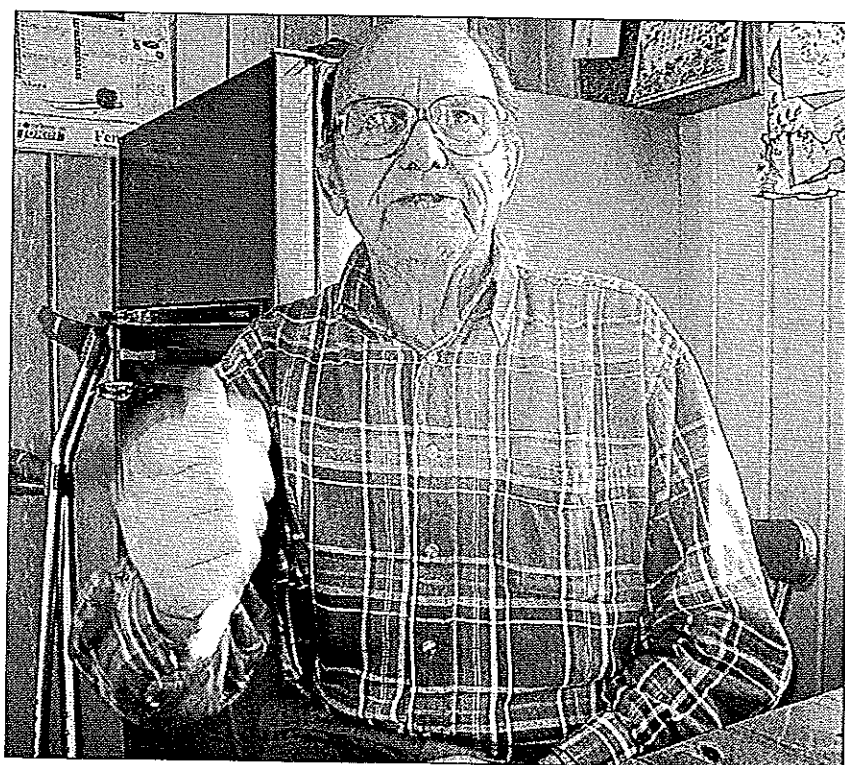
Aksel var postmann, slik som far hans, Martin hadde

vært. I tillegg var Aksel husmann under Rolstadgården og måtte plikte for plassen. Som regel var det 40 arbeidsdager i året for alle husmenn på gårdene omkring. En

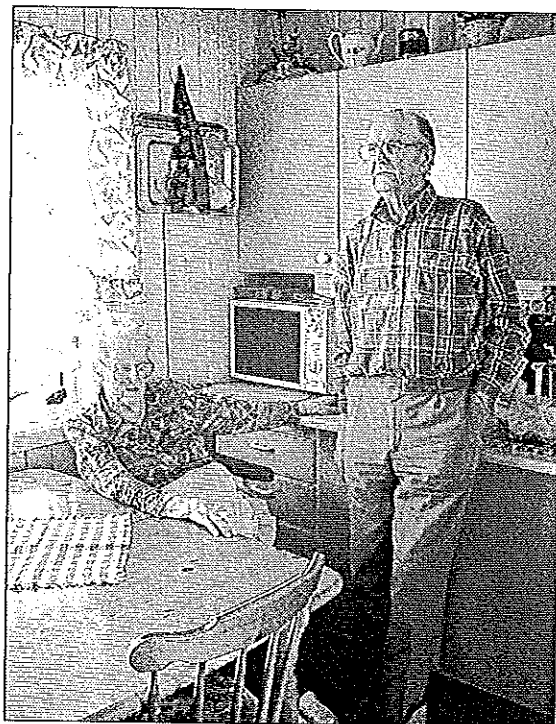
av pliktene overfor eieren var å spre møkk på jordene på ettervinteren.

” Da fikk jeg smake skurefilla av Viken

rundt øra og måtte stå skolerett ved kateteret.

–Ungdommen bryr seg for lite om politikk nå for tida. En kan jo spørre dem, hvordan de har fått det så godt som de har det i dag, sier Ole.

Signe og Ole, budeia og bakguttten som har et 61 år langt ekteskap bak seg.

Om dagen kjørte han posten, så møkkaspredningen ble gjort om natta. Da måtte Ole og de andre brødre hjelpe til sjøl, om de skulle på skolen om morgenen.

I tillegg tjente guttungene noen øre på å måke snø på tømmervegen som gikk over jordet i nærheten. De fikk utdelt hver sine *oner*. Det var stor trafikk av tømmerkjørere, opp til sytti hester kom fra skogen med lass. Vegen gikk forbi Hovland, nedover dalen mellom Hovin og Grinder, til elva og videre sørover til Svanfossen, der det var stort sagbruk fram til i midten av tjuetåra. I konfirmasjonsalderen arbeidet Ole der en stund. Da sto han og hugg *kubb*.

Ungene hadde også sine plikter i huset, slik som vedbæring. Det gikk på omgang. Hver morgen måtte de ut og hente flere *veafangan* så de fikk fylt opp vedkassa på kjøkkenet. Det kunne være *gruelt* for små unger på kalde vintermorgener. –Men vi led ingen nød, sier Ole, vi hadde både mat og klær.

•Ole begynte på Jerpestad skole i 1917. Som lærere hadde han de legendariske Viken-brødrene Olav, Daniel og også en tredje bror, Anders. De gikk annenhver dag på skolen. Som guttunger flest var det ikke alltid like lett å oppføre seg slik en lærer av den gamle skolen ville at de skulle gjøre. Kustusen var hard. – Det var noen

ganger jeg syntes jeg ble urettferdig behandlet og fikk skylda for noe jeg ikke hadde gjort, minnes Ole. Så jeg satte meg vel opp, og det gikk ikke ustraffet for seg. Da fikk jeg smake skurefilla av Viken rundt ora og måtte stå skolerett ved kateteret.

– Jeg gikk for presten Neumann, forteller Ole videre. Han var streng. Jeg husker jeg ble hørt i salnevers og glemte siste linja. Straffen var at jeg måtte være inne hos presten mens de andre var ute. Men da protesterte jeg. Jeg kunne versene, og jeg kan dem fortsatt. Siden ble jeg ikke hørt av presten. Og Ole ramser opp, 77 år etter Neumann, ordrett de to første versene av salmen *"Ånd over ånder, kom ned fra det høie."*

•Så var det ut for å tjene til livets opphold. Men det var ikke alltid like enkelt. Mor mente han kunne begynne som gårdsarbeider. – Om ittno' anne, så har du da kosten, sa mor Anna. Men Ole hadde ikke lyst på å gå i garda. Han ville søke lykken i byen. Sammen med Aksel Bråthen og Toralf Borgersrud klarte de å skrape sammen såpass med penger at de fikk tatt toget til Oslo på jakt etter arbeid. Litt mat fikk de med seg også. Andre fenstadsøkninger hadde arbeid på teglverk der inne, og gutta dro til et verk på Hasle i nærheten av Økern. Men noen forhåpninger om arbeid fikk de ikke første dagen. De fikk overnatte på en flishaug på verket sammen med *Molykkjagutta* som var der. Dagen etter fikk de den skuf-

fende beskjed om at de ikke fikk noe å gjøre. I stedet fikk de råd om å forsøke hos Løvenskiold. De tok trikken dit, men det ble nei igjen.

De gikk rundt i byen uten å vite hva de skulle gjøre. Nå begynte det å minke faretruende både på penger og mat. Så fikk de høre at det kunne være arbeid å få som rennegravere på Linderud gård, men det var ikke plass der heller. De spiste det siste de hadde av vortekaka, pengene var brukt opp på trikkebilletter og de måtte bare prøve å komme seg hjem igjen. Guttene gikk oppover mot Gjelleråsen. Der traff de Karl Martinsen som hadde godsruta mellom Fenstad og Oslo. De fikk sitte på med ham hjem - uten arbeid og i tillegg pengelense. –Og så sulten har jeg ikke vært verken før eller siden, den siste dagen i byen, forteller Ole.

•Ole fikk begynne som *bakgutt* på Rolstadsaga. Det ble etterhvert gårdsarbeid, tømmerhogst og siden arbeidet han som snekker. Ole ble tidlig politisk bevisst og meldte seg inn i fagforbundet Skog og Land og i Det norske Arbeiderparti. – Skulle en vinne fram for bedre arbeidsvilkår, måtte man stå sammen, mente Ole. I begynnelsen av 30-åra var det harde lønnskamper i skogbruket over hele Østlandet. Det ble ført flere streiker,

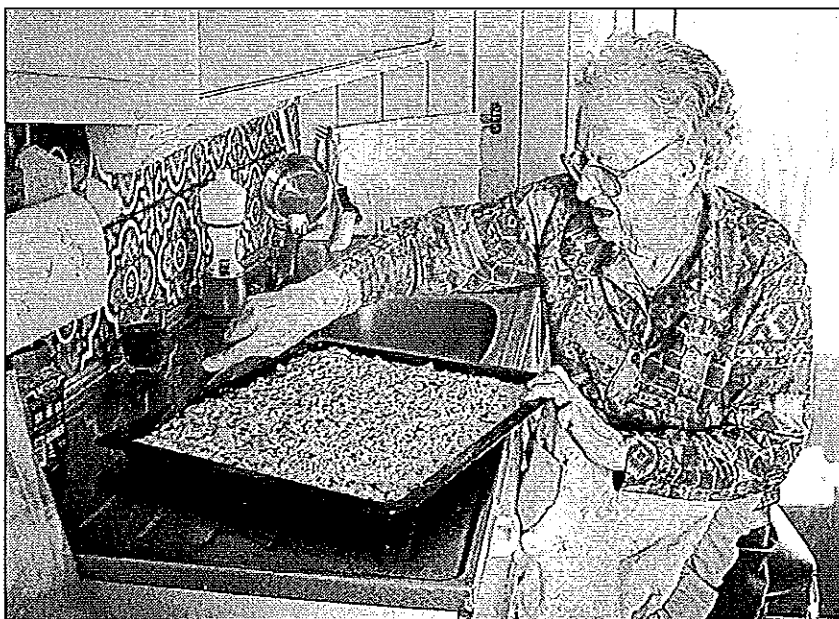
noe som rammet hardt økonomisk dem som hadde lite fra før. Men de fagorganiserte kjempet og bidro til å få bedre kår for arbeidsfolk. Derfor er Ole også en stolt fagforeningsmann og henter fram hedersbevisningen han har mottatt for 60 års medlemskap i LO.

•Sammen med Martin Fjellhaug var Ole blant de første norske MP-soldater som dro ned til Tyskland da krigen var over i 1945. De fulgte over 3000 tyske soldater ned til Bremerhaven. Det var en by i ruiner. Der nede opplevde han de største gleder og de største sorger. Langs veien de kjørte så de grupper av mennesker som hadde samlet seg for å ta imot sine unge gutter som hadde vært ute i krigen. De holdt en arm i været og bá til Gud for de soldatene som var blitt borte og for dem som kom hjem igjen. De norske soldatene fikk ordre om å være lojale mot tyskerne, de hadde levd under diktatur lenge nok. En og annen mann, kvinner med små barn kom bort til oss, slo oss på skuldra og sa «Norwegen Kameraden», husker Ole. Det gjorde sterkt inntrykk.

•Signe er fra Steffenrud. Steffenrud ligger nord i Åland og som stedsnavnet forteller, at en ved navn Steffen Nilsen ryddet plassen i 2. halvdel av 1700-tallet.

Da Signe skulle begynne på skolen, måtte hun gå til Ileskolen. Bekken sør for Steffenrud skilte skolekretsene Ile og Jerpestad. Skoleveien var lang. Den gikk forbi Rustad, Monsrud, Kvenna og over til *Børje*. – Vi prøvde å nå fram til vegen før mjølkekjøren kom, for da fikk vi sitte på nordover til skolen. Det ble en lang skoledag. Den varte til klokka 15, og da var vi ikke hjemme igjen før ved 17-tida, forteller Signe. I småskolen hadde hun Petrine Gotland som lærerinne, og i storskolen overtok lærer Aage Vold. Skolematen var brødskeer med smør og puddersukker. Signe husker at ungene hjemme av og til spurte om å få egg på maten. De hadde jo honer. Men nei, eggene måtte de nok selge til butikken.

” Så tenk på hvilken framgang det ble for oss husmødre da vi fikk vann i springen på kjøkkenet.

Signe i gang med forberedelsene til 85-årsdagen sin. Mor Monsen-kaka er nettopp tatt ut av ovnen.

•For jentene var det først og fremst å ta seg arbeid i garda. Signe og Astrid Bakkevold, senere gift med Tarald Taraldsen, fikk arbeid på hver sin gård i Nordkisa. Da de hadde tjent sine første slanter, ville de fiffe seg opp litt. Da gikk de fra Nordkisa til Jessheim og tok permanent. De gikk langs toglinja fra Hauer seter og bortover, det var rakeste vegen.

Sjøl om Signe hadde barndoms-hjemmet sitt tvers over åa for Elvstangen, var det til *Neggarn* Valstad Ole dro på frierfotter. Signe var budeie der da. Rundt om i garda kunne det arbeide fire-fem av både tjenestejenter og gårdsgutter. Og der ungdommen samlet seg, ble det også mye moro, sjøl om arbeidsdagene var både lange og tunge.

Nå har Signe og Ole vært gift i over 61 år. Bryllupet sto den 14. desember i Fenstad kirke. Det var så kaldt da at vi holdt på å fryse i hjel, forteller Signe. De fikk bo på ett rom hos onkelen til Ole, Nils på Fjell. Siden, under krigen, innredet de et lite skur på Lyngstad. Navnet på stedet passet bra den gangen for da var det bare skog og lyng der. Jordene slik de ligger i dag, ble brutt opp etter krigen. De fikk guttene Arve og Jørgen, som igjen har skaffet Signe og Ole svigerdøtre, barnebarn og oldebarn.

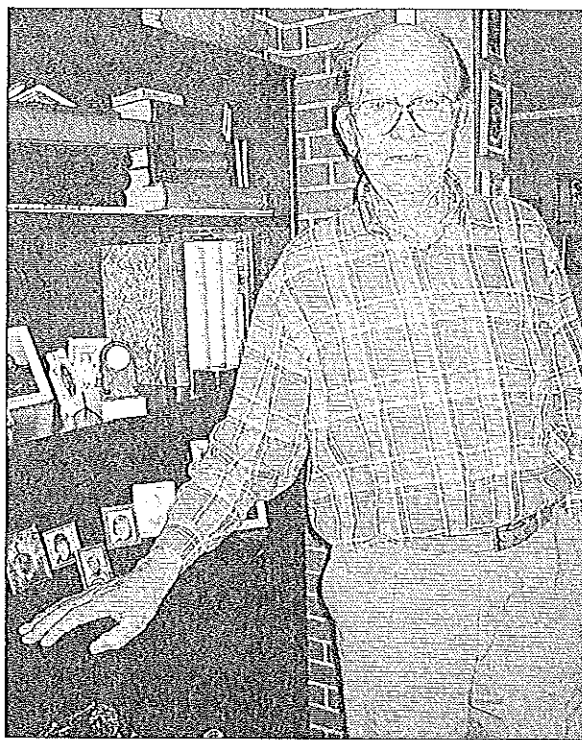
•Etter 1945 begynte gjenoppbyggingen av landet. Husbanken ble etablert, og Ole og Signe var av de første som fikk lån for å bygge seg egen bolig. Det var store vansker med å skaffe bygningsmaterialer, men Ole gjorde som de aller fleste måtte gjøre, hogde og skar tømmer selv. – Bygginga tok to år, og vi hadde ikke råd til å innrede alle rommene da heller, forteller

Signe. Når en ser på alle de prektige og flotte husene nå, så er nok dagens unge husbyggere veldig ammerledes stilt, mener hun. –Vi hadde selvsagt ikke innlagt vann. Vannbæringa var kvinnfolkarbeid, og jeg bar vannbøtter fra Hovland-ila.

Klesvaska trillet vi med oss og skylte i åa. Tidlig om våren kom de fra gardene med store klesbylter ned til åa. Det var viktig at klesvaska fikk *marsbleika*. Så tenk på hvilken framgang det ble for oss husmødre da vi fikk vann i springen på kjøkkenet, komfyr, og etter hvert også vaskemaskin, sier Signe. I dag kan nok ikke de unge forestille seg hvor tungt husarbeidet var den gang.

– Nei, vi har ikke mye å klage på i dag, skyter Ole inn. Men han er bekymret for ungdommens manglende samfunnspolitiske engasjement. De får mene hva de vil, men stemmeretten sin skal de bruke. Det er det middelet vi har for påvirkning. Og hvis ikke den retten benyttes, så er en nei-men ikke meningsberettiget heller, mener han.

•Nyhetssendingene på TV følges ivrig av begge to, og sportssendingene må de også ha med seg. Ole har i alle år møtt trofast opp på fotballkampene på stadion, men nå er jeg for gam-

Utmerkelsen for 60 års medlemskap i Landsorganisasjonen har hedersplass i hylla.

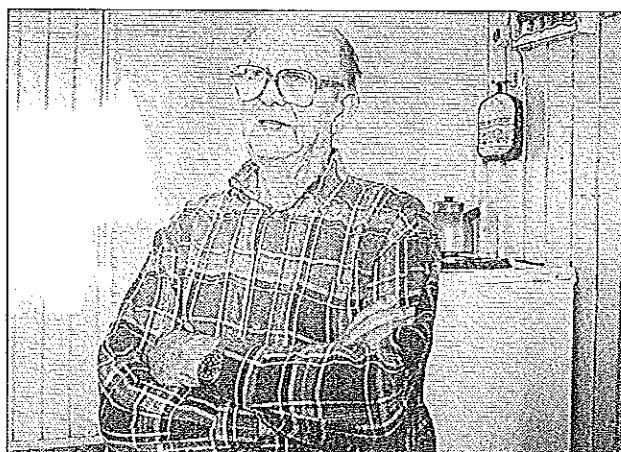
mel, sier han. Den største interessen til Ole har alltid vært harejakta. Og da han for et par år siden mente det var på tide å legge bort børsa, var det slutt på hundehold også. Det var litt uvant, for i alle år har de hatt *hara-bikkje* på Lyngstad.

Ole har vært medlem av «Verdikommisjonen» siden starten. Sjøl om det visstnok ikke snakkes politikk når mannfolka samles hver søndag formiddag, så er nok Ole en ivrig debattant når de sammen løser små og store verdensproblemer. Og så fort det blir godt i været, går de på en ny sesong. – Så sant jeg orker, vil jeg nok møte opp, sier 91-åringen.

Tekst og foto: Vivi

– Før i tida var liksom alt som hørte huset til kvinnfolkarbeid det, sjøl hvor tungt det kunne være.

– I over 30 år har hjertet mitt slått ved hjelp av batteri, forteller Ole. Og det har gått stort sett uten problemer.

Kunst og kultur.

Denne gangen skal vi presentere en vise som ble skrevet til en tilstelning ved Ellingsjøen i 1943, altså under krigen.

Visen er skrevet av en mann ved navn Sverre Ader, og bygger på et sagn fra gammel tid som forteller at Ellingsjøen har fått sitt navn etter en kjærlighetshistorie som fikk en meget tragisk utgang.

Sverre Ader var ansatt i skoleverket i Oslo, men da han nektet å skrive seg inn i N.S. måtte han rømme og oppholdt seg derfor en tid i Fenstad, hvor han bodde hos fam. Århus på Solberg og på Framnes.

Ved Ellingsjøen.

Tone. Lugn hvilar sjøen.

En liten langstrakt skogsjø strekker,
seg mellom lave åsers rand.

Mens bjelleklang og gransus vekker,
://din drøm ved Ellingsjøens strand. ://

Som ranke vakt i grønt og glitter,
står gran og furu i geledd.

Med solens gull og fuglekvisper,
:// i drøm ved Ellingsjøens bredd. ://

Men over alt, hør gjøkens stemme,
som en basun i somrens land.

At her i skogen har du hjemme,
:// ved Ellingsjøens drømmestrand. ://

Det går et sagn fra fjerne tider,
om denne skogsjøes dunkle favn.

Om kjærlighet som fant omsider,
:// sitt gravsted der, og gav den navn. ://

En odelsgutt og plassejente,
de måtte skilles sent en kveld.

For guttens far hvor jenten tjente,
:// var rent besatt av rangsforskjell. ://

De elsket som to turtelduer,
men nu var hvert et håp forbi.

Hans fadergård var armods stuer,
:// og livet ingen mening i. ://

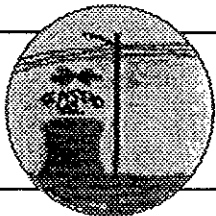
Han satt ved sjøens stille vover,
og dukket ned i våte dygn.

Der nede Ellings troskap sover,
:// og visker ømt ved bølgers nynn. ://

Men over alt hør gjøkens stemme,
som en basun i somrens land.

At her i skogen har vi hjemme,
ved Ellingsjøens drømmestrand.

Min hjembygds sjø, jeg elsker deg.

Fenstad og Kampå Vel

2170 FENSTAD

Kjære medlemmer.

Styret i velet

Vi har nettopp avholdt årsmøte i velet. Det

nye styret består av :	<u>Telefonnr</u>
Leder: Mads C. Oppegaard	63 90 42 24
Nestleder: Tom E. Johansen	63 90 45 33
Skr.: Elin Hoem	63 90 46 22
Kass.: Kjetil Nilsen	63 90 42 62
Styrem.: Terje Woldsnes	63 91 17 96
Vara: Arne Hovland	63 90 46 77
og Roy Dramstad.	63 90 42 05

Hva gjør velet?

Velet startet opp igjen i 1995 etter å ha ligget flere år i dvale. I forbindelse med oppstarten ble folk bedt om å komme med ønsker om hva velet skulle egnasjere seg i. Majoriteten ønsket at vi skulle bygge ut veglys, men det var også noen som ønsket at vi skulle jobbe med å skaffe bygda oppslagstavler, krakker, badeplasser, eldreboliger og lignende. Det var også noen som ønsket at vi skulle engasjere oss i å opparbeide turløyper i skogen. Hva velet KAN drive med, begrenses kun av fantasien, statuttene og interessen og engasjementet fra medlemmer og innbyggere i Fenstad. (Vi kan vel kalle oss Fenstad nå som velet har fått vegvesenet til å sette opp "Fenstad skilt")

Lys

I 1995 utarbeidet styret en utbyggingsplan som vi har fulgt nøye, og som tar hensyn til at alle deler av Fenstad skal nyte godt av velets veglysutbygging. Utbyggingstakten er avhengig av økonomi, og økonomien er i stor grad avhengig av hvor mange medlemmer vi klarer å verve. I enkelte perioder har vi selv måttet stå for vedlikehold av lys, og dette har år om

annet lagt beslag på det meste av det velet tar inn i medlemskontigent. I 2000 har kommunen dekket drift og vedlikeholdsoppgavene, -for inneværende år har kommunestyret bevilget 300000 kroner til dette formålet. Velet har med bakgrunn i dette kunnet forsere utbyggingen. Vi monterte 5 lyspunkter i Åland i fjor. Vi har allerede montert tre nye lyspunkter på "gamlefeltet" i år.

Til sammen har nå Grindervegen, Møllergata, Åsleia, Åland og Knauserudvegen fått montert gatelys, -tilsammen ca. 20 lampepunkter, og flere skal det bli!

Badeplass.

Vi har over flere år jobbet frem en fin badeplass ved merrahølen. Plassen er i flittig bruk, og vi får mange gode tilbakemeldinger på den jobben vi har gjort.

Krakker

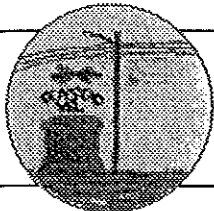
Vi har satt opp krakker og oppslagstavler over hele Fenstad. Vi har registrert at dette er et kjærkomment tiltak.

Arrangement

Vi har årlig julegrantenning på Joker'n i samarbeid med innehaveren av butikken. Vi arrangerte "Gravøl" da de la ned postkontoret.

Fremtiden

Nærmiljøet er for mange et altfor snevert aktivitetssområde, -selv kommunepolitikk kan bli for trangt for mange. Jeg har i diskusjoner registrert at selv stortinget blir i minste laget, -nei....man må ut i væla, -mener noen! Vel, for oss er det viktigste i

Fenstad og Kampå Vel

2170 FENSTAD

væla nærmiljøet. Utallige lag og foreninger dekker et bredt spekter av tiltak og aktiviteter som kommer mennesker i Fenstad til gode.

Velet har et sterkt ønske om å bidra til at "Fenstadsøkningen" skal bestå.

Torsdagskveldene på Nordby er åpen for alle, og vi vil møte opp, sammen med initiativtagerne, for å bidra så godt vi kan, både med stoff og arbeidsinnsats.

I velet har vi personer som bruker mye av fritida si, og vi har folk som bruker litt av fritida si til arbeid for velet, -altså for deg og meg. Jo flere som bruker litt av fritida si, jo mere får vi gjort!

Velet ønsker flere medlemmer

Hva synes dere velet skal drive med? Hva bør vi gjøre for at enda fler enn 188 av ca 550 husstander ønsker å være medlem av velet? Vi ønsker å bruke noe av vår fritid til beste for nærmiljøet i Fenstad, men dere må fortelle oss hva DERE syns vi skal drive med. Vi oppfordrer dere til å ta kontakt med en av styremedlemmene og diskutere/fortelle hvilke ideer og ønsker dere har! Dere kan også skrive til en av oss!

Det koster 150 kroner pr. husstand, og 50 kroner for pensjonister å være medlem i Fenstad og Kampå Vel i ett år. Med dobbelt så mange medlemmer, kunne vi gjøre nesten dobbelt så mye!

I løpet av en måneds tid vil vi sende ut giroblanketter som kan brukes til å betale medlemskontigent. Vi oppfordrer alle til å bli medlemmer, og lover å jobbe utrettelig

for at Fenstads innbyggere skal ha glede av velets eksistens.

Ha en fantastisk vår, og møt opp på velets vårdugnad på Merrahølen. Det er ikke bare jobb, -det er faktisk utrolig hyggelig også! Vi vil varsle dugnaden med plakater på oppslagstavlene!

Humor

Her er noen klipp fra forsikringsselskapenes skademeldinger:

- Jeg forlot min Ford Coupé utenfor og når jeg kom tilbake fant jeg til min store overraskelse en Ford Cabriolet.
- Ulykken skjedde forat veien svingte.
- For å unngå kollisjon kjørte jeg på den andre bilen.
- Jeg hørte et tut bak meg og fikk et støt i ryggen, en dame forsøkte tydeligvis å kjøre forbi.
- En lykttestolpe før imot bilen og skadet seg på to steder.
- Jeg kjørte inn i en forretning, og fikk skader på min kones ansikt.
- Den andre bilen kolliderte med min, uten å gi den minste advarsel om sine hensikter.

Denne plakaten sto oppslått på en skole i nærheten:

8. klasse skal i dag fremføre Shakespeares "Hamlet" klokken 20.00. Menigheten er velkommen til å bivåne denne tragedien!

Med vennlig hilsen
Styret

SMÅPLUKK.

ÅRSMØTE.

Nordby Forsamlingshus avholder
årsmøte i Nordby
Mandag 2. april kl. 1900.

Vanlige årsmøtesaker.
Det sittende styret har de to siste
periodene klart og øke aktiviteten
Nordby igjen. Økonomien har bedret
seg noe, og styret har fått god
respons på at folk vil støtte Nordby.
Ikke minst gjelder dette Nordbys
Venner hvor det er tegnet seg 140
medlemmer. Men fortsatt er det opp-
gaver som ventet. Dette gjelder bl.a.
vedlikehold av bygninger og
inventar. Målsettingen er og skape et
senter for både unge og gamle i Ø.
Fenstad.

**Styret håper derfor på et godt
frammøte til årsmøtet.**

—◆— KAN DU DATA ?

Da er du hjertelig velkommen til å hjelpe
oss i redaksjonen. Du kan gjerne være
ungdom som kan hjelpe oss med å utforme
og skrive "Fenstadsøktningen".

Vi har fått tilgang på PC-utstyr i Nordby
som skal oppdateres etterhvert. Men vi
trenger din kunnskap til data for at vi skal
få gjort arbeidet skikkelig.

Dette er en ypperlig oppgave for den som
vil være med oss på veien. Du kan ikke
regne med at vi kan gi betaling for jobben,
men du kan få være med i et miljø som vi
etterhvert skal bygge opp omkring avisa.
Ta kontakt med redaksjonen.

Auksjon. Loppemarked. Basar.

Minner om innsamlingen til
arrangementet som Nordby For-
samlingshus skal ha lørdag 5.mai
Hovedmottak av ting som skal
leveres er 16 og 17 april.

Mottaket skjer hos Jonny Sørgård,
Knauserud. Ønskes levering utenom
disse tider, kan disse kontaktes:

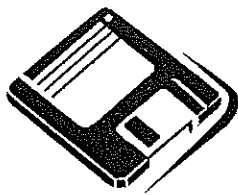
Jonny Sørgård tlf. 63904430

Turid Nordli " 63904687

Björg Nordli " 63904425

Disse vil også ta imot beskjed om
noen ønsker at ting hentes hos dere.

**Dette er siden lag og
foreninger kan annonsere,
informere ut til befolk-
ningen i Ø. Fenstad. Det
være seg bekjentgjørelser,
møter, tilstellinger o.l.
Dette er gratis.**

Dagens kronikk.

Med et samfunn i rask utvikling, er det så mange flere ting som opptar oss i vår hverdag, og som muligens gjør alle ting lettere. Vi er inne i den teknologiske tidsalder.

Nå er det TV, video, mobiltelefon og data som har overtatt.

Vi sender ikke brev lenger. Nei, vi "mailer" nå, eller sender tekstmeldinger på mobiltelefonen. Vi "surfer" på Internett, og enhver har hjemmeside her. Vi dotter no, krøller alfa, web'er og sms'er meldinger. Vi trenger ikke og ha "fem flate ører" i lommeboka. Nå går det på plastkort, kontofon, telegiro osv.

Det er snart slik at vi ikke behøver å prate sammen lenger. Hvis en ikke er oppdatert på dette, er en prat med naboen eller arbeidskollega bortkastet.

En 10 åring kan mer om dette en Ålending som er oppfødt på flesk og duppe og som tenker i mere tradisjonelle former.

Men det er kanskje godt at vi ikke trenger og sende røyksignaler eller tenne varder for å formidle oss. Når vi skulle telefonere utenbygds før, måtte vi bestille rikstelefon over sentralen som da fantes i nesten hvert lokalsamfunn.

Det er en tankevekker at vi snart ikke kan snakke sammen "under fire øyne" lenger.

En har inntrykk av at foreldre i Fenstad er ganske aktive med hensyn til fritidsaktiviteter for barna. De blir kjørt både hit og dit til forskjellige aktiviteter.

Men hva med barnas frie lek ?

På jordene rundt omkring finnes omtrent ikke et eneste skispor utenom de snøscooteren kjører opp. Ikke en liten sjølbygget hoppbakke, ikke et skikkelig "spretthopp". Få tar i bruk åa til å bruke skøytene på når dette er mulig.

Få spiser god gammeldags middag lenger. Mors kjøttkaker er ut. Inn kommer pizza, pasta eller pølser.

Wook-gryte kan det lages mye godt i. Eller stikke en pinne med rått kjøtt ned i en frityr-gryte smaker fortreffelig. Selvfølgelig må det godt tilbehør til dette. Ikke brygget i Åland, men komme fra noen av de fineste druedistriktene i Europa.

Vårt barnebarn på 5 år stakk innom etter middag en dag. Jeg skulle slappe litt av med avisa på sofaen.

" Du bestefar, hva skal du gjøre nå ?"

" Jeg skal prøve og sove middag etter en slitsom dag."

" Du bestefar, du sover vel ikke middag, du spiser jo den."

Nei, det er kanskje på tide å ta seg en pizza og en cola !

Kronikken denne gang: Jan L.

www ????.no